

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 sierpnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

Ławnik SN Ewa Topór - Nawarecka

Protokolant Kamila Zacharz

na rozprawie w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 6 sierpnia 2025 r.,
przy udziale SSO K. M. - pełniącej obowiązki Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego
przy Sądzie Okręgowym w K.,

w sprawie obwinionego **X. Y.** – sędziego Sądu Rejonowego w O.,
po rozpoznaniu odwołania obwinionego od wyroku Sądu Dyscyplinarnego przy
Sądzie Apelacyjnym w Ł. z 3 marca 2025 r., sygn. akt [...],

orzeka:

I. zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;

II. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

[M. T.]

Zbigniew Korzeniowski

Wiesław Kozielowicz

Ewa Topór – Nawarecka
zdanie odrębne

UZASADNIENIE

w sprawach o sygnaturach akt [...], [...]; w roku 2022 w sprawach o sygnaturach akt [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...]; w roku 2023 w sprawach o sygnaturach akt [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...], [...]; czym w sposób rażący i oczywisty naruszył przepis art. 329 § 2,3 i 4 k.p.c. a czynów tych dopuścił się w warunkach ciągu przewinień dyscyplinarnych o których mowa w art. 91 § 1 k.k. w związku z art. 128 ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Wyrokiem z 3 marca 2025 r., sygn. akt [...], Sąd Dyscyplinarny przy Sądzie Apelacyjnym w Ł., uznał obwinionego X. Y. za winnego zarzuconych mu w punkcie pierwszym przewinień dyscyplinarnych z art. 107 § 1 pkt 1 usp, popełnionych w warunkach ciągu czynów określonych w art. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 128 usp i za to na podstawie art. 109 § 1 pkt 2a usp w związku z art. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 128 usp, wymierzył mu za nie karę dyscyplinarną obniżenia wynagrodzenia zasadniczego o dwadzieścia procent na okres sześciu miesięcy.

W punkcie drugim sentencji wyroku, Sąd dyscyplinarny I instancji uznał obwinionego X. Y. za winnego zarzuconych mu w punkcie drugim przewinień dyscyplinarnych z art. 107 § 1 pkt 1 usp popełnionych w warunkach ciągu czynów określonych w art. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 128 usp i za to na podstawie art. 109 § 1 pkt 2a usp w związku z art. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 128 usp wymierzył mu za nie karę dyscyplinarną obniżenia wynagrodzenia zasadniczego o dwadzieścia procent na okres sześciu miesięcy.

Sąd Dyscyplinarny na podstawie art. 133a § 1 usp orzeczone wobec obwinionego kary dyscyplinarne połączył i wymierzył mu karę dyscyplinarną łączną obniżenia wynagrodzenia zasadniczego o dwadzieścia procent na okres ośmiu miesięcy.

Orzeczenie to, zaskarżył odwołaniem z 7 maja 2025 r., obwiniony sędzia X. Y.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. naruszenie art. 6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, poprzez wydanie wyroku przez Sąd, który ze względu na sposób wyłonienia nie spełnia warunku niezależności i bezstronności;

2. rażącą surowość orzeczonej kary dyscyplinarnej.

Podnosząc te zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i obniżenie kary dyscyplinarnej.

W uzasadnieniu odwołania obwiniony wskazał, że w wydaniu zaskarżonego wyroku brała udział Sędzia X.1 Y.1 powołana na stanowisko na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa wyłonionej po uprzednim skróceniu w sposób niezgodny z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej kadencji legalnie działającej Rady. Zgodnie z uzasadnieniem wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (Wielkiej Izby) z dnia 19 listopada 2019 r. (nr C 585/18. C - 624/18. C 625/18) oraz uchwałą pełnego składu Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA 1-4110-1/20) stan ten stworzył podstawy do wątpliwości co do wpływu sił politycznych na powołanie sędziego. W ocenie obwinionego skutkowało on naruszeniem gwarancji bezstronności i niezależności wyłonionego z udziałem takiego sędziego sądu.

Niezależnie od powyższego skarżący podniósł, że orzeczona kara jest nadmiernie surowa a Sąd orzekający w niedostateczny sposób uwzględnił występujące w sprawie okoliczności łagodzące a w szczególności fakt, że w ciągu ponad 35 lat orzekania nie był karany dyscyplinarnie. Ponadto obwiniony wskazał, że zarzucane mu uchybienia nie wynikały ze złej woli ale z nadmiernej ilości spraw wpływających do jego decernatu, w tym również w ciągu kilku lat poprzedzających okres objęty zarzutami dyscyplinarnymi. Dla przykładu zauważył, iż np. w 2016 r. zakończył 836 spraw, w tym 393 spraw C i 159 spraw Ns. W 2017 r. zakończył 1249 spraw, w tym 542 sprawy C i 96 spraw Ns, a w 2018 r. zakończył 867 spraw, w tym 525 spraw C i 92 sprawy Ns. Mimo zakończenia tak dużej ilości spraw z uwagi na znaczny wzrost wpływających spraw i ich skomplikowany charakter (wiele spraw o podział majątku wspólnego i dział spadku) część z nich nie została w tym okresie zakończona i pozostała w jego decernacie w latach kolejnych. Oprócz normalnego wpływu spraw w ostatnich latach do jego decernatu wpłynęło kilkadziesiąt spraw z decernatu Sędziów przebywających na długotrwałych zwolnieniach lekarskich. Z uwagi na to, że w ostatnich latach w jego decernacie pozostawało przeciętnie po około 400-500 spraw nie był w stanie nadać każdej z nich właściwego biegu. Wbrew sugestiom zawartym w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie postrzegał zawodu

sędziego tylko jako źródła utrzymania, ale jako służbę o czym świadczy fakt, że od wielu lat spędzał w sądzie po 9-10 godzin dziennie a uzasadnienia sporządzał głównie w dniach wolnych od pracy. Od lat z uwagi na obciążenie pracą nie jest również, w stanie wykorzystać przysługującego mu urlopu wypoczynkowego (ponad 100 dni niewykorzystanego urlopu). Zawsze starał się wykonywać obowiązki służbowe w należyty sposób o czym świadczy fakt, że w ciągu ponad 35-letniej pracy, najpierw na stanowisku asesora a później sędziego, tylko nieznaczna część wnoszonych od wydanych przez niego orzeczeń środków odwoławczych była uwzględniana. Wywiązywanie się z obowiązków służbowych odbywało się od lat kosztem jego rodziny.

Na rozprawie przeprowadzonej 6 sierpnia 2025 r. przed Sądem Najwyższym, pełniącą obowiązki Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego przy Sądzie Okręgowym w K., wniosła o nieuwzględnienie odwołania i utrzymanie w mocy zaskarżonego orzeczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty odwołania nie są zasadne i dlatego nie zostały uwzględnione wnioski skarżącego.

I

Zarzut pierwszy nie jest zasadny z następujących przyczyn.

Sędzia X.1 Y.1 została powołana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej [...] 2021 r. na stanowisko sędziego Sądu Apelacyjnego w Ł.

Ustrój i właściwość sądów oraz postępowanie przed sądami określają ustawy (art. 176 ust. 2 Konstytucji RP).

Sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP).

Oznacza to, że kwestionowanie powołania sędziego nie może być dowolne.

Uchwała Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I 4110-1/20, nie mogła wyłączyć od orzekania określonej grupy sędziów, a tym bardziej indywidualnego sędziego. Uchwała nie jest źródłem prawa, które zastępuje ustawę. Niezależnie od uchwały należy wykazać wpływ konkretnej okoliczności na niezawisłość sędziego. W aktach sprawy nie ma wniosku o wyłączenie sędzi X.1 Y.1 (na podstawie art. 40 k.p.k., art. 41 k.p.k.).

Podstawy wyłączenia sędziego od orzekania nie stanowią również powołane w odwołaniu przepisy art. 6 Konwencji o ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 19 listopada 2019 r.

Kwestie sporne jakie wystąpiły w tym zakresie rozstrzygnęły orzeczenia polskiego Trybunału Konstytucyjnego, w tym wyroki: z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, z 2 czerwca 2020 r., P 13/19; z 7 października 2021 r., K 3/21; z 24 listopada 2021 r., K 6/21; z 23 stycznia 2022 r., P 10/19; z 10 marca 2022 r., K 7/21.

Ustawa z 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (usp) wprost stanowi, że niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez sąd powszechny lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości (art. 42a § 2). Dopuszczalne jest badanie spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, na wniosek uprawnionego, o którym mowa w § 6, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (art. 42a § 3).

Nie ma zatem podstaw do stwierdzenia bezwzględnej przyczyny odwoławczej (art. 429 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 128 usp) albo nieważności postępowania.

Przyczyny wyłączenia sędziego są zawsze indywidualne i konkretne, a nie generalne. Chodzi wszak o wyłączenie sędziego w danej sprawie.

II

Nie jest zasadny zarzut drugi odwołania.

Skarżący wskazuje w odwołaniu okoliczności, które nie zostały pominięte przez Sąd Dyscyplinarny I instancji, czyli dotychczasową niekaralność, liczbę i rodzaj prowadzonych oraz załatwionych spraw, w tym obciążenie pracą na tle niekrótkiego okresu objętego wnioskiem o ukaranie (ponad 4-letniego).

Jednak skarżący całkowicie pomija inne istotne okoliczności, które zdecydowały o przypisaniu mu przewinień dyscyplinarnych oraz składały się na

rodzaj i wymiar kary. Chodzi m.in. o sprawy dotyczące przewlekłości postępowania, w tym sprawy, w których przyznano odszkodowania za przewlekłość, przekroczenie w wielu sprawach terminów sporządzenia uzasadnień, czynności nadzorcze Prezesa Sądu w trybie art. 37 § 4 usp, lustracje sędziów wizytatorów.

Sąd Najwyższy nie ma zatem podstaw do przyjęcia innych ustaleń, które uzasadniałyby uchylenie lub zmianę zaskarżonego wyroku, co do czynu lub kary.

Uprzednia niekaralność dyscyplinarna nie jest okolicznością łagodzącą odpowiedzialność dyscyplinarną sędziego, gdyż jest to zachowanie standardowe wymagane od sędziego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 16 maja 2014 r., SNO 14/14).

Zarzut kary rażąco surowej byłby zasadny, gdyby Sąd drugiej instancji uznał, że karą adekwatną i sprawiedliwą za popełniony czyn byłaby kara rażąco łagodniejsza od kary wymierzonej przez Sąd pierwszej instancji. Nie ma ku temu podstaw z następujących przyczyn.

Wskazana w art. 438 pkt 4 k.p.k., klauzula generalna w postaci rażącej niewspółmierności kary, znajdująca zastosowanie w postępowaniu dyscyplinarnym dotyczącym sędziów na gruncie art. 128 usp, służy ocenie proporcjonalności pomiędzy karą wymierzoną, a zaistniałymi w danej sprawie okolicznościami, rzutującymi na wydane rozstrzygnięcie w zakresie zastosowanego środka reakcji dyscyplinarnej. Kara rażąco niewspółmierna to nieakceptowalna, ewidentna i znaczna dysproporcja pomiędzy karą wymierzoną a karą sprawiedliwą. Zaznaczenia wymaga przy tym, iż powyższej nie stanowi ewentualna różnica w ocenach, lecz zasadniczy pomiędzy nimi rozdźwięk, który czyni orzeczoną dotychczas środek dyscyplinujący nieakceptowalnym (wyrok Sądu Najwyższego z 30 marca 2023 r., II ZOW 76/22). Rażąca niewspółmierność, o której mowa w przepisie art. 438 pkt 4 k.p.k. ma miejsce nie w przypadku jakiegokolwiek dysproporcji przy wymiarze kary (środków karnych), ale tylko wówczas, gdy pomiędzy karą wymierzoną a karą, jaka powinna zostać orzeczona w następstwie prawidłowego zastosowania dyrektyw jej wymiaru, istnieje taka dysproporcja, że kara wymierzona nie daje się wręcz zaakceptować (wyrok Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2019 r., VI KA 2/19).

III

Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, iż obwiniony przyznał występowanie bezczynności w sprawach oraz uchybienie terminom sporządzenia pisemnych motywów rozstrzygnięć. Na rozprawie oświadczył stanowczo i jednoznacznie, że opóźnienia niewątpliwie wystąpiły i doszło do przewlekłości postępowań.

Na tym tle zarzuty odwołania roz mijają się z ustaleniami na których oparto zaskarżony wyrok. Sąd Dyscyplinarny I instancji ustalił, że wpływ spraw do referatu obwinionego był o 1/5 niższy niż dla pozostałych sędziów w Wydziale. Załatwienia były niższe o około ¼ a pozostałość była wyższa o około ¼.

Ustalenia Sądu pierwszej instancji stanowią podstawę faktyczną uzasadniającą dyscyplinowanie za przypisane skarżącemu naruszenia art. 107 § 1 pkt 1 ustawy z 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (usp) w zw. z art. 91 § 1 k.k. w zw. z art. 128 usp.

Ustalone zaległości mogą świadczyć o obciążeniu dużą liczbą spraw, ale mogą także stanowić punkt odniesienia w ocenie indywidualnego zaangażowania i sprawności sędziego w prowadzeniu i załatwianiu spraw.

Ocena nie jest nieobiektywna, gdyż obejmuje niekrótki okres, bazuje na porównaniu z wynikami pracy innych sędziów, ponadto uwzględnia inne istotne składowe wynikające z nadzoru służbowego, lustracji, przewlekłości w rozpoznaniu spraw i sporządzania uzasadnień po terminie (w wielu sprawach często z opóźnieniem większym niż 100 dni – wykaz spraw w piśmie Prezesa Sądu Rejonowego w O. z 17 lutego 2025 r., w aktach sprawy).

Skarżący został oceniony miarą przeciętnego obciążenia sędziów i dlatego obecny skład nie podzielił jego stanowiska, iż ilość przypisanych zadań uniemożliwiała mu osiągnięcie przeciętnej załatwialności spraw w Wydziale.

Odwołanie pomija również wskazanie przez Sąd Dyscyplinarny na skalę i charakter przypisanych naruszeń. Okresy wykazywanych bezczynności w sprawie uznane zostały za „*nieakceptowalnie długie*” (...).

Występujące bezczynności w sprawach oraz przekraczanie terminów sporządzenia uzasadnień, potwierdziły zarzut wniosku o popełnieniu deliktu,

polegającego na rażącym i oczywistym naruszeniu prawa procesowego i podstawowych obowiązków służbowych sędziego.

Odwołujący nie zarzuca naruszenia przez Sąd Dyscyplinarny I instancji art. 83 ustawy z 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, stanowiącego, iż *„Czas pracy sędziego jest określony wymiarem jego zadań”*. Nie jest to obojętne w ocenie przypisanego skarżącemu naruszenia wzorca właściwej służby sędziego, czyli nie ograniczonej do zwykłej (powszechnej) normy czasu pracy, bowiem obowiązki służbowe sędziego wymagają podejmowania czynności nawet w dni wolne od pracy.

Sędzia wykonuje różne czynności i o różnym obciążeniu, dlatego zarzut skarżącego, iż *„od wielu lat spędzał w sądzie po 9-10 godzin dziennie a uzasadnienia sporządzał głównie w dniach wolnych o pracy”* oraz miał niemałą liczbę dni zaległego urlopu (100 dni), nie może pomijać, że sędzia jest szczególnym pracownikiem, co uwzględnia Konstytucja RP. Sędzia jest jedynym pracownikiem, którego status reguluje bezpośrednio ustawa zasadnicza, dlatego oprócz obowiązków ma też szczególne przywileje, związane z trwałością zatrudnienia, ochroną prawną, prawem do dodatkowego urlopu wypoczynkowego i do stanu spoczynku z zachowaniem odpowiedniego uposażenia.

IV

Wskazane ustalenia oraz norma prawna wynikająca z art. 83 usp, które nie zostały zakwestionowane w odwołaniu, stanowiły podstawę do ustalenia rodzaju kary dyscyplinarnej i jej wysokości.

Karę wymierzył Sąd Dyscyplinarny pierwszej instancji, który uwzględnił istotne przesłanki składające się na rodzaj i wymiar kary, w tym skalę, zasięg czasowy oraz wymiar społecznej szkodliwości deliktów dyscyplinarnych, a także ustaloną bezskuteczność stosowanych form oddziaływania, nakierowanych na doprowadzenie do poprawy sytuacji w referacie obwinionego poprzez rozmowy dyscyplinujące czy też wielokrotne czynności nadzorcze w trybie art. 37 § 4 Prawa o ustroju sądów powszechnych

Z drugiej strony skarżący nie wskazał w odwołaniu okoliczności, które pozwalałyby pominąć choćby w części negatywną ocenę przewinienia dyscyplinarnego (przykładowo - choroba, sprawy rodzinne).

Z woli ustawodawcy wynika, że kara pieniężna z art. 109 § 1 pkt 2b usp jest potrzebna jako kara dyscyplinarna.

Praca sędziego jest wybitnie indywidualna, bo realizuje szczególny rodzaj służby, dlatego nie może poprzestać na zwykłej staranności i sumienności pracowniczej (art. 100 § 1 Kodeksu pracy).

Sąd Dyscyplinarny mógł zatem wymierzyć określoną karę pieniężną za czyny przypisane obwinionemu, która nie jest rażąco niewspółmierną karą.

Kierując się powyższymi motywami orzeczono jak w sentencji (art. 456 k.p.k. w zw. z art. 128 usp).

[M. T.]

[r.g.]

Zbigniew Korzeniowski Wiesław Kozielowicz Ewa Topór - Nawarecka